PDF-XChange Viewer Click to buy NOW! www.docu-track.com

DENİZ KENTİ İSTANBUL

İdris BOSTAN*

İstanbul, tarihin en eski dönemlerinden itibaren Akdeniz ile Karadeniz'i ve Avrupa ile Asya'yı birbirine bağlaması sebebiyle önemli bir liman ve yük aktarma merkezi olmuştur. Hâlâ Haliç, Boğaziçi ve Marmara Denizi şehrin genel görünümünde ve sakinlerinin günlük yaşamında önemli bir yer tutmaktadır ve İstanbul limanı şehrin ekonomik ve sosyal hayatını biçimlendirmektedir.

Tarihî bir gerçek olarak, Boğaz'ın iki kıyısına sahip olan devletlerin kısa sürede Karadeniz'i hakimiyetleri altına alması, bu durumlarını sürdürdükçe kendi konumlarını ve refahlarını devam ettirmeleri bir deniz şehri olan İstanbul'un önemini her zaman öne çıkarmıştır. Daha önce Bizans'ın kullandığı Haliç ve Langa limanları, sivil ve askeri denizcilik için önemli birer merkezdir. Özellikle rüzgarlara karşı korunaklı olan Haliç'in, hem askerî deniz üssü ve hem de deniz ticareti için taşımacılığın merkezi haline gelmesiyle birlikte şehrin yapısını etkileyecek değişiklikler olmuştur. Kasımpaşa, Galata ve Eminönü, korunaklı limanlar olarak her dönemde öne çıkmışlardır.

İstanbul'a gelen gemiler genellikle önce Haliç önüne demirliyor, yükleme ve boşaltma için doğrudan kıyıya yanaşabildikleri gibi, küçük tekneler kullanılarak da taşımacılık yapabiliyorlardı. Yüzlerce yıl İstanbul'da şehir içi ulaşımında biraz uzak mesafelere daha rahat ve çoğu defa daha hızlı bir ulaşım aracı olarak kayık veya pereme kullanılıyordu. Bu sebeple peremeci teşkilatı 19. yüzyıl ortalarına kadar çok kalabalık bir sayıya ulaşmıştı ve 1840'larda 24.000 kürekçi görev yapıyordu.

Haliç kıyıları sahilsaraylar, yalılar, ahşap evler ve basit atölyelerle dolu olmasına rağmen bölgeye asıl damgasını vuran imparatorluk denizciliğinin merkez üssü Tersâne-i Âmire idi. Denizde donanma gemileri, kızaklarda inşa edilen tekneleri hep birlikte muazzam bir görüntü sergiliyordu. Bugün Haliç, tarihteki eski ihtişamına yeniden kavuşturulabilir ve liman şehri olan İstanbul'un tarihte yaşadığı süreç, tarihi Haliç Tersanesi'nde bir Denizcilik Müzesi olarak genç kuşaklara tanıtılabilir.

Dosya editörü olarak, 1453 dergisi yönetiminin bu sayısında İstanbul'u esas alan bir denizcilik dosyasına yer vermesinin önemini vurgulamak ve bu çabaların geleceğin yıldızının denizlerde parlayacağının göstergesi olduğunu belirtmek isterim.

* Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü

İSTANBUL AS A SEA CITY

*İdris BOSTAN**

İstanbul has been a significant port and load transportation city since the very old times of history as a result of connecting the Mediterrenean and Black Sea and Europe and Asia together. Still the Golden Horn, Bosphorus and Marmara Sea has an important role in terms of the city's overlook and residents' daily life. Istanbul port shapes the city's socio - economic life.

As a historical fact, the countries that own the both sides of the Bosphorus and rule over the Black Sea and as long as they keep this and maintain their status and welfare has always led Istanbul, which is a maritime city, to remain important. The Golden Horn and Langa ports that Byzantium used before, are important centers for both civil and military navigation. When the Golden Horn, which is durable against especially the wind, became the center of transportation in terms of both naval base and sea trade, there had been changes that affect the architecture of the city. Kasımpaşa, Galata and Eminönü have always risen out of the ruck as being sheltered ports.

The ships that come to Istanbul generally anchores in front of the Golden Horn first, they can approach directly to the coast for charge and discharge, in addition they can aslo do the transportation by using small vessels. During the centuries in Istanbul for local transporting, boat and gondola like boats, which were comfortable and mostly faster, have been used as a means of transport for distant places. As a result of this, the boat organization reached a high number of workers till the mid of 19 th century and in 1840's, 24.000 rowmen were in charge.

The coast of Golden Horn though full of waterside mansions, wooden houses and simple workshops the real thing that marks the area was Tersane-i Amire, which was used as the center base of Imperial navigation. The navy ships in the sea and the constructed ships on the sledges all together serve a great sight. Today the Golden Horn can be restored back to its once brillance and the process of the portal city Istanbul during history can be presented to young generations in a Maritime Museum in the historical Golden Horn Shipyard.

As the editor, in this copy, I would like to stress the importance of 1453 Magazine's managments' giving place to a marine copy that based on Istanbul and indicate that these efforts are the signs that the future will be flourish in the sea.

* *Prof., İstanbul University, Faculty of Literature History Department.*

Tophane Tersanesi,/ John Jam Hobhouse, a journey through albania and other provinces of Turkey,London